

gemeente. In 1863 werd hij rabbijn in Halberstadt. Hij was een der eersten, die in de synagoge de oude predikatie in het Jiddisj verving door een toespraak in zuiver Duits. Een groot aantal van zijn toespraken is in druk verschenen. Zijn leerboek, dat in Rotterdam zo veel opwinding veroorzaakte, werd in Duitsland zeer gewaardeerd. Van zijn wetenschappelijke werken is vooral van betekenis zijn geschiedenis van de Joden in Halberstadt, die van groot belang is voor de literatuur- en kultuurgeschiedenis van de Joden in Duitsland.

5) Josef Isaacssohn is geboren 2 januari 1816 in Filehne, studeerde in Bonn en promoveerde in Jena in de filosofie. Zijn „semicha” als rabbijn verkreeg hij van de rabbijnen van Michelstad, van rabbijn Trier in Frankfort, van rabbijn Adler Aron Fuld, rabbijn Josef Tsewie, Westfalen, rabbijn Gerson Josafat en rabbijn Josef Eiger uit Halberstadt, rabbijn Mordechaj uit Berlijn en de Opperrabijn van Keulen. Grote invloed op hem had S. M. Struck, de schoonvader van professor A. Berliner. Hij was eerst leraar in Filehne, later in Frankfort a.M. In 1846 werd hij rabbijn in Frankfort a.d. Oder, in 1848 Landesrabbiner van Oostfriesland in Emden, opvolger van Samson Raphael Hirsch, die daar deze functie vanaf 1841 bekleed had. Zijn eerste vrouw was Rika Kalisch, een kleindochter van de beroemde Rabbi Akiba Eger. Hij kwam in Rotterdam als weduwnaar en huwde in 1857 met Malchen, een dochter van de eveneens zeer bekende Rabbi Jakob Jokef Ettlinger. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Na zijn vertrek in 1871 trok hij naar Filehne, later vestigde hij zich te Hamburg, waar hij 26 Ijar 1885 overleed.

In de Responsenverzameling Binjan Tsijon van zijn schoonvader komen tien aanvragen van Isaacssohn voor (deel I 36, 77, 78, 131, 134, 140, deel II 3,30, 38, 39).

Het antwoord op zijn aanvraag aan Rabbiner Hirsch of het aan de voorzanger geoorloofd is woorden met het oog op de melodie te herhalen, is gepubliceerd in het Tijdschrift Nach' lat Tsewie, 4de jaargang, pag. 327. Verdere literatuur over Isaacssohn: Nieuw Israelitisch Weekblad 1867 (6 september), 1870 (11 februari en 23 december); vrijdagavond VI-II pag. 106; Israeliet 1866 pag. 727; Jeschurun Hannover 1888 pag. 353; Heppner-Hersberg pag. 384-386; Weekblad voor Isr. Huisgezinnen 1870 o.a. pag. 405 en 414).

Een deel van deze gegevens danken wij aan mr. dr. I. Prins te Jeruzalem.

6) De onbenulligheid van Moscoviter wordt scherp aan de kaak gesteld door Roest, de bibliothecaris van de Rosenthaliana, in een reeks artikelen in het Weekblad voor Isr. Huisgezinnen van 1872 „Een zending onder Israel”. Hij noemt Moscoviter: „Een plagiator, een man die de gepersonificeerde zelfverheffing en zelfvergoding is, die er steeds naar gestreefd heeft te schijnen wat hij niet is: een geleerde op Joodsch-wetenschappelijk gebied. Daarvoor heeft hij geen middelen geschuwd”.

7) Hij is aangesteld op een salaris van f 1500,— per jaar, moest daarvan f 200,— voor huur aan de gemeente terugbetalen. Aan emolumenten is hem f 150,— per jaar gegarandeerd. Verder ontvangt hij een